

po redu ne naučili; koliko več je potrebno, da se kmet pravega kmetovanja uči, ker od kmetijskega pridelovanja pride živež za vse ljudi!

L — c.

Kmetijska novica.

(Nobeden je ni zadel). Znano je našim bravcom, da dunajska kmetijska družba je letos mesca aprila razglasila vprašanje: „kako naj bi kmetovavci našega cesarstva izrejevali govejo živino, da bi treba ne bilo, ptuje v cesarstvo voziti“ (in tako ne pošiljati domačega dnarja v ptuje dežele)? Obljubila je slavna družba veliko zlato medaljo tistemu, kdor na to vprašanje dobro odgovori.

Odbor omenjene družbe je sedaj naznanil, da 47 odgovorov je prejela družba, — da pa izvoljeni trije sodniki nobenega odgovora niso tako poterdili, da bi se mu mogla zlata svetinja podeliti; zraven pa so rekli, da skor ni mogoče na to vprašanje dostojno odgovoriti, ker tiste ptuje dežele, iz katerih se v naše cesarstvo vozi živina, si jo izrejajo veliko cenejše, kakor se zamore prirediti pri nas doma. Najbolji odgovor na to vprašanje se med 47 pismi nahaja v tistem, ki ima napis: „Le če jih več pomaga, gré dobra reč od rok.“ Odbor vabi gospoda pisatelja, naj pové kdo je, da mu bo družba pohvalno pismo poslala, čeravno ni vse gotovo in resnično kar je pisal.

Že naprej smo vedili, da na tako obširno in težko vprašanje ni mogoče tako odgovoriti, da bi nam ta odgovor odperl pot, po kateri bi se domača živinoreja povzdignila tako, da bi ptuje živine ne potrebovali, in to toliko manj, ker kmetovavci sami nikakor niso v stanu vsega storiti, kar je treba v doségo tega cilja in konca.

Ali tudi Slovenci imajo obhajati tisučletni spomin apostolske delavnosti sv. Kyrila in Metoda?

Spisal Davorin Terstenjak.

(Dalje in konec.)

Kyrila in Metoda je iz Tesalonike poklical Rastislav, knez moravski, in sicer v l. 862. ¹⁾ Cesar Mihael je poslal učena brata 863 moravskemu knezu. Rastislav je bil unuk Mojmara, ktereja je Ludevik s priimkom Nemški, leta 846 ob vladarstvo djal, in njegovega unuka za vladarja postavil mislivši, da on ne bode sovražnik njegovega kraljestva. (Glej Ginzl „Geschichte der Slavenapostel Cyrill und Method“ stran 33.) Al Rastislav si je prizadeval Moravi samostalnost preskerbeti, in da bi ta namen ložej dosegel, stopi z Bolgari in bizantinskim dvorom v zavezo.

Na stran pustivši vse zapletke, v ktere so lovili nemški škofje slavna možá, tukaj na kratko povem, da je papež Hadrijan Moravo in Panonijo pod cerkveno oblast nadškofa Metoda postavil. Moravska država je zapopadala v oni dóbi današnje Moravo in Sleško, zemljo slovaško do Morave, Dunaja in Hrona. Panonija pa je v oni dóbi segala do virov Rabe in Labnice prek čez Muro slovenske gorice do Drave. ²⁾ Kako daleč onkraj Drave, ni mogoče natanko odločiti.

To okrožje je tedaj stalo pod cerkveno oblastjo Metodovo. Al v Panonii je za sv. Metoda cvela še ena samostalna kneževina slovenska, ktero je vladal knez Kocel. Kocel je bil sin Privinov; Privina pa je bil iz pravega glavar v nitranskem okrožji, iz ktereja ga je gori imenovani Mojmar pretiral, zakaj? — ni znano. Privina

je najprej pobegnul k nemškemu mejnemu grofu Ratbodu, kateri ga je kralju Ludeviku priporočil. Leta 836 se je Privina kerstiti dal.

Vendar ni dolgo z Ratbodom v prijaznosti živel, ampak po razperti z nemškim mejnim grofom se je Privina podal s sinom Kocelom vred k Bolgarom, potem k vojvodu Ratimaru, in ko je leta 838 Ratimar bil od Bavarcev pobojevan, je Privina pobegnul k grofu Salachu.

Salacho je bil predstojnik savske strani — „marchiae juxta Souvam“ — in je stanoval kakor listine pričujejo, v „Reichenburgu“ — današnjem Reichenburgu, kraj Save. ¹⁾

Salacho je Privina-ta spet z Ratbodom pomiril, in skoro se je tako prikupil Ludoviku, da mu je kralj stran dolnje Panonije pri rečici Sali v legen dal, kjer je zidati začel mesto Blatensko, po nemški Mosaburch.

Zavoljo svoje udanosti do cerkve je Privina še bolj se prikupil Ludoviku; 12. okt. 849 je to državico nemški kralj Privinu celó v last poklonil, razun nekterih zemljišč, ktere so bile lastnina solnogradskih škofov. ²⁾ Kako daleč se je Privinova kneževina proti zapadu raztegnila, ni mogoče natanko določiti, vendar, ker se še Petov (Ptuj) imenuje last Privinova, tedaj je vsa dolnja Panonija severno od Drave bila pod Privinovim žeslom. ³⁾

Po smrti Privinovi je vladal to kneževino njegov sin Kocel, kateri je sv. Metoda z velikim veseljem in veliko častjo sprejel, in ga proti solnogradskim škofom branil, da je zamogel službo božjo in cerkvene opravila v slovenskem jeziku obhajati.

Slovenci zagrebske in somboteljske škofije, dalje Slovenci sekovske škofije imajo toraj historiško pravico, tisučletni spomin apostolske delavnosti sv. Kyrila in Metoda obhajati.

Vendar tudi po Korotanskem, pod ktero v oni dóbi ni samo večidel Štirskega, temoč tudi severna in zapadna stran Kranjskega spadala, je sv. Metod deloval, kakor se iz pisma „De Convers. Carant.“ str. 15 vidi: „Post hunc (Osaldum) interjecto aliquo tempore supervenit quidam Slavus nomine Methodius, qui adinvenit slavicas litteras et slavice celebravit divinum officium, et vilescere fecit latinum — tandem fugatus a Karantanis partibus intravit Moraviam ibique quiescit.“

Sveta apostelna sta leta 863 prišla na Moravsko. Je še toraj celih pet let do tisučletne svečavnosti. Tam sta učila polčetero leto. Za papeža Hadrijana sta prišla v Rim, da se zavoljo svoje pravovernosti opravičita. Hadrijan ju je za škofa posvetil.

Kyril je ostal v Rimu in je 14. febr. 868 umerl, Metod je toraj sam šel k Slovanom nazaj, in je deloval v svoji nadškofii, ktera se je na jugu do Drave, Save in Dalmacije razprostirala, samo Slovenija, Sremsko in Karniolia so bile izločene, in so spadale pod Akvilejo. V severo-iztoku se je moravsko-panonska cerkvena provinca raztegala čez Rabo in Dunaj do mej moravskega kraljestva, in v zapadu do gori naznamljene meje. (Glej Ginzl „Geschichte der Slavenapostel Cyrill u. Method“ str. 52.)

Od leta 870—877 je sv. Metod posebno deloval v Kocelovi zemlji, in brez dvombe v Blatenskem (Mosaburchu), današnjem Szalaváru stoloval. ^{*}) 6. aprila 885 je véliki mož zaspal v gospodu v Devini — današnjem Velehradu.

¹⁾ Boczek „Codex diplom. Morav.“ I, 53. Hormayer „Archiv für Süddeutschland“ II, 213. ²⁾ Annal. Fuld. 847. Bochmer, Regest. Carol. M. pag. 77. ³⁾ Glej „De convers. Bogarior.“ v Pertz Script. XI. pag. 12. Nota 57.

^{*}) V starih listinah se najdeto dve Mosaburchi. Ena je bila na Korotanskem, ena pa na Panonskem. Privinova Mosaburch je stala kraj rečice Sale in se je po slovenskem velela: Blatno, Blatensko, od mós — mör, blato. Ano-

¹⁾ Glej Gfröner „Geschichte der ost- und westfränk. Karoling.“ I. S. 431. 450. ²⁾ Glej Dümmler „über die östlichen Marken des fränk. Reiches“ v Archiv f. österr. Geschichtsquellen XIII. B. str. 173.